

Lübnanlı yazar **Amin Maalouf**, 'Uygurlikların Batışı' kitabında 1967 Mısır-İsrail savaşında Arapların Batı'ya karşı komplekse kapıldığı görüşünü ileri sürerek "Araplar bu bozguna takılıp kaldılar ve bir daha asla özgüvenlerine kavuşamadılar" diyor.

Uygurlikların Batışı
Roman
Yapı Kredi Yayınları
14 TL/200 sayfa

Maalouf kitabında paylaşmayı ve bir arada yaşamayı bilmeyen Doğu ve Batı medeniyetlerinin tıkanıdığı düşüncesini savunuyor.

Bir 'medeniyet enkazı' hikayesi

SEDAT PALUT-İSTANBUL
sedat.palut@gmail.com

Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküş süreci Ortadoğu'nun dünyada ivme kazanmasına, daha da gündeme gelmesine vesile olmuştur. Batılı, sömürgeci devletler Osmanlı'nın zayıflamasıyla birlikte bu coğrafyada hareket alanı bulmuş, petrolü ve sonradan uydurdukları devletleri yönetebilmek için ortam hazırlamışlardır. Batılı devletlerin bu konuda başarılı olduğunu söyleyebiliriz. Bu başarılarını devam ettirebilmek için farklı metotları günümüzde de uygulamalara devam ediyorlar. Suriye'nin içinde bulunduğu durum bu durumla ilgili en canlı örnektir.

İmparatorlukların dağılması ile çok kültürlülüğün önemini kaybettiği aşikardır. Fakat Avrupa Birliği'nin kurulması bu konudaki umudu ve merakı biraz olsun artırmıştı. Lakin AB'nin günümüzde içinde bulunduğu olumsuz tablosu ortada. **Amin Maalouf'un Yapı Kredi Yayınları** arasından çıkan 'Uygurlikların Batışı' adlı yeni kitabı 'Çok Kültürlülük' kavramını ve

medeniyetlerin değişim sürecini ele alıyor. Kitabın çıkış noktası sanırım şu cümlelerde saklı: "Birkaç yıldır türümüzün şu ana kadar inşa ettiği, haklı olarak gurur duyduğumuz ve genellikle adına 'uygarlık' dediğimiz her şeyi yok edebilecek, giderek kaygı verici bir hal alan sapmalar gözlemliyorum. Bu noktaya nasıl geldik? Yüzyılımızın meşum sarsıntılarıyla ne zaman karşılaşsam kendime bu soruyu soruyorum. Ters giden neydi? Hangi yol ayırımında yanlış yöne sapıldı?" (S.13)

Yakından tanıdığımız bir yazar olan Maalouf 1949, Beyrut doğumlu. Ailesi karşılaştığı zorluklar ve Mısır'daki olağanüstü durumlar nedeniyle Lübnan'a göç etmiş. Yazar kitabının başında Lübnan'ın çok kültürlülüğünü, hoş görülü yaklaşımı örneklerle aktarmış. Fakat Batılıların, 2. Dünya Savaşı'nın ardından bölgede varlığını sürdüren devletlerin iç işlerine, iktidarlarına karışmalarının bölgenin politik, siyasi ve sosyo-kültürel dengesini bozduğunu belirtiyor. Bunu farklı örneklerle somutlaştırıyor: "Eğer Mısır'da yaşayan bir İtalyan komşusunu öldürürse,

İtalya'da yargılanmayı talep edebiliyordu ve yerel makamların buna karşı çıkma hakları yoktu." (S.41)

İsrail'in bölgede gittikçe büyüyen varlığı, Batı'nın İsrail-Arap savaşlarındaki pozisyonu bölgedeki çatlağı iyice derinleştirmiş. Yazarın ısrarla vurguladığı bir nokta var bu süreçte, o da, 1967 savaşı. Mısır-İsrail arasındaki bu savaş, Arapların Batı'ya karşı özgüven kaybettiğini ve bir daha toparlanamadığı düşüncesini paylaşıyor Maalouf. "Amerikalıların ve Fransızların aksine Araplar bu bozguna takılıp kaldılar ve bir daha asla özgüvenlerine kavuşamadılar." (S.74) Bu savaş yazarında kötümserliğini artırmış.

Maalouf'un kitabında tartışmaya açık şöyle bir iddiası var: Eğer Doğu Akdeniz, Ortadoğu bir arada yaşamayı öğrenseydi, dünyaya ilham olabilirdi. Bu bir arada yaşamamın ilhamını hepten ortadan kaldıran düşünce ise Avrupa Birliği'nin artık misyonunu tamamlamış olması. Burada sosyo-kültürel ekseninde bir sıkışmışlıktan bahsedilebilir. Malumdur ki, bu yüzyıl hem Doğu'da hem de Batı'da medeniyetin

tıkanıdığı bir yüzyıldır. Tarihe baktığımızda bu farklı kültürlerin belirli dönemlerde önderlik ettiğini, diğerinin ise onu takip ettiğini görüyoruz. Şimdi ise bu iki medeniyet, üretmemenin ve üretmediği içinde paylaşamamanın sıkıntısını yaşıyor. Ayrıca geçmiş yıllarda topluma, medeniyete yön veren ve onları birleştiren liderlerden yoksun olunması yazarın derdini gösteren anlamlı bir örnek.

Farklı kültürlerin bir arada yaşamasına, bu düşüncenin egemen olmasına dair umudun azalması, tüm dünyada ve özellikle Batı'da yükselen milliyetçilik algısı, bu durum karşısında politika üretilememesi uygarlıkların birbirinden daha da uzaklaşmasına sebep olmaktadır.

Maalouf günümüz dünyasının sosyolojik okumalarını kitabında 'uygarlık' ekseninde değerlendirmiş. Bunu yaparken hayatında kesitler vererek somutlaştırmış. Bu canlı örnekler kitabın günümüzde bağını daha da çok güçlendirmiş. İçinde yaşadığımız dünyayı Maalouf'un samimi üslubuyla okumak isteyenler için önemli bir **kitap**, 'Uygurlikların Batışı'.